

Alternatif Çözüm Yöntemleri ve Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk

İsmail ERGİN

GİRİŞ

İnsanlar, ilk insan Âdem (a.)’den bu yana hep toplum hâlinde yaşama arzusu içerisinde olmuştur. Allah bizi bu fitrat üzere yaratmış ve bunu yüce kitabımız Kur’an-ı Kerim’de de belirtmiştir.¹ Her isteğini karşılamaya gücü yetmeyen insan, içinde bulunduğu toplumdaki diğer insanlarla etkileşime geçerek ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmaktadır. Sadece ihtiyaçların karşılanması bakımından değil, diğer insanlara duyduğumuz ilgi, öfke ya da ferdi olarak yaptığımız eylemler sonucu diğer kişilerle etkileşim içerisine girmektediriz. Bu etkileşimin sonucu insanlar geçirdikleri çağlara ve kurdukları medeniyetlere rağmen hâlâ birçok sebepten dolayı çatışma içinde olmuşlardır. “*Kutsal Kitaplar, ‘Habil ile Kabil’ arasındaki uyuşmazlıktan bahsederler ve bu uyuşmazlık etrafında ihtilafların toplumsal barışı nasıl bozduğu insanlığına bir ‘ibret levhası’ çerçevesinde anlatılır.*”² Uyuşmazlıklar sonucu yerinden oynayan taşların tekrar yerine oturabilmesi ve adaletin sağlanabilmesi için insanlar ve devletler birtakım

uyuşmazlık çözüm yollarını ortaya çıkarmaktadırlar.³ Bunların başında iktidarların kendi otorite ve yönetim sistemlerini korumayı önleyen hukuk kurallarına göre faaliyette bulunan mahkemeler gelmektedir. Uyuşmazlığın taraflarının başvurusu üzerine harekete geçen devlet mahkemelerinde taraflardan biri davayı kazanmakta, diğer taraf ise davayı kaybetmektedir.⁴ Mahkemelerin dava yükünün artması, buna bağlı yargılama sürelerinin uzamasıyla çözüme ulaşmanın gecikmesi, yargılama masraflarının fazlalığı, yargılamanın ilerleyişinin tamamen tarafların tasarrufunda olmaması, yargılamanın aleniliği gibi sorunlar nedeniyle insanlar alternatif çözüm yolları bulma gayreti içindedirler. Alternatif çözüm yollarına başvurmanın sonucu az masrafla kısa zamanda her iki tarafın da kazandığı bir sonuca ulaşılmaktadır.

UYUŞMAZLIK ÇÖZÜM YOLLARI

1. Klasik Çözüm Yolları

Klasik çözüm yolları olarak nitelendirebileceğimiz iki yöntem vardır: Devlet yargısı (yerel mahkemeler) ve tahkim. Bu iki çözüm yolunun ortak yönü kazan/kaybet esasına dayalı olarak, hâkim ya da hakemlerin yargı-

¹ Hucurât Sûresi, ayet 13: “*Ey insanlar! Doğrusu biz sizi bir erkekle bir dişiden yarattık. Ve birbirinizle tanışmanız için sizi kavimlere ve kabilelere ayırdık. Muhakkak ki Allah yanında en değerli olanınız, O’dan en çok korkanınızdır. Şüphesiz Allah bilendir, her şeyden haberdardır.*” (*Kur’an-ı Kerim Açıklamalı Meâli*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 3. baskı, Ağustos 2010).

² Cemal Şanlı, “*Uluslararası Ticari ve Ekonomik Uyuşmazlıkların Arabuluculuk (ADR) Yöntemi İle Çözülmesi Ve MTO’nun ADR Kuralları*”, *Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni*, Cilt 22, Sayı 1, 2002, s. 57, <http://www.iudergi.com/tr/index.php/hukukmhb/article/viewFile/2855/2449> (erişim: 05.10.2012).

³ Yavuz Kaplan, “*Arabuluculuk ve Türk Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısına Eleştirel Bir Bakış*”, *Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni*, Cilt 28, Sayı 1-2, 2008, s. 115, <http://www.iudergi.com/tr/index.php/hukukmhb/article/viewFile/2444/2033> (erişim: 05.10.2012).

⁴ Kaplan, a.g.m., s. 115.

lama sonucu uyuşmazlığı sonuçlandırmalarıdır. Uyuşmazlığı sonuçlandıran irade taraf değil hâkim ya da hakem iradesidir. Bazı yazarlar tahkim yargılamasını da yerel mahkeme yargılamasının bir alternatifi olması sebebiyle alternatif çözüm yollarından biri olarak kabul etmektedirler. Oysa tahkim, yerel mahkeme yargılamasının bir alternatifi de olsa özünde bir yargılama faaliyetidir ve sonucunda taraflar bakımından bağlayıcı ve nihai bir karar verilmektedir. Oysa birçok alternatif çözüm yöntemi sonucu verilen kararlar doğrudan icra edilebilir, bağlayıcı ve nihai bir karar değildir.⁵

Yerel mahkemelerde yargılama tarafların biri veya hepsinin başvurusu üzerine başlar ve otoritenin daha önceden belirlediği usule göre ilerler. Mahkemelerin iş yükünün artması ile yargılamalar aşırı uzamakta, masraflar artmakta ve sonuçta insanların adalete olan güvenleri azalmaktadır. Yerel mahkemelerde yargılamaların uzama nedeni sadece iş yoğunluğu değildir. Mahkemelerin bürokratik yapısı, buna uygun olarak izledikleri usul, hâkimlerin memur olmalarının sonucu devletin belirlediği kurullarla sıkı bir şekilde bağlı olmaları sonucu dostane aracı ya da uzlaştırıcı göreviyle hareket edememeleri de davaların uzamasına neden olmaktadır.⁶

Yerel mahkemelere alternatif olarak ortaya çıkan tahkim kurumu kaynağını bazen taraf iradelerinden bazen de yasal düzenlemelerde yer alan zorunluluk hükümlerinden almaktadır. Tahkimde yargılamanın daha kısa sürede sonuçlanması, yargılama yöntemine taraf iradelerinin çoğu zaman müdahale edebiliyor olması, yargılamanın gizli olarak ilerlemesi gibi nedenlerle özellikle ticari hayatta sıkça başvuru olan bir yöntem olmuştur.⁷ Ancak tahkimin de olumsuz yönleri vardır. Taraflar yargılama sürecine kendi iradeleri ile katılmış olsalar bile bu durum, tarafların davacı ya da

davalı sıfatlarını almalarına engel değildir.⁸ Bu durumda taraflar kutuplaşmakta, aralarındaki gerginliği artırarak husumeti tam olarak sona erdirmemektedir.

2. Alternatif Çözüm Yolları (AÇY) (Alternative Dispute Resolution-ADR)

Yargılamalarda usul, esasın önüne geçerek hem çözüm sürecini uzatmakta hem de gerginliği artırarak ileri dönemde tarafların kurucakları ilişkilere zarar vermektedir. Bu tür olumsuzlukların önüne geçebilmek için ve devlet yargısı üzerindeki yükün hafifletilebilmesi için her geçen gün yeni yeni alternatif çözüm yolları geliştirilmektedir.

Alternatif çözüm yollarından, “*uyuşmazlıkların, tarafsız üçüncü kişi/kişilerin yardımı ile çözümlenmeye çalışıldığı, başvurunun zorunlu ya da ihtiyari olabildiği; ancak ulaşılan çözümün kural olarak bağlayıcı olmadığı, yargılama faaliyeti dışında ya da yargılama faaliyeti sırasında başvurulabilen yöntemler*”⁹ anlaşılmaktadır.¹⁰ AÇY yöntemlerinde genelde tarafsız bir üçüncü kişinin uyuşmazlık çözümüne müdahalesi vardır. Bu müdahale yöntemin türüne göre farklılık arz edebilir. Ancak birtakım AÇY yöntemlerinde ise üçüncü kişinin müdahalesi olmayıp, doğrudan taraf iradeleri ile uyuşmazlık sona erdirilmektedir.

Alternatif çözüm yollarında temel amaç, hukuki uyuşmazlık taraflarının karşılıklı görüşmelerde bulunarak, menfaat dengesi bakımından orta yolu bulmalarının sağlanmasıdır¹¹. Bu yöntemlerde davacı ve davalı olmadığı gibi sonunda kazanan ve kaybeden de yoktur. Tarafların her ikisi de birtakım haklarından ödün vererek kazançlı duruma gelmektedir. Taraflar arasında gerginlik olmadığı için sonraki süreç-

⁵ Gizem Ersen Perçin, “**Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemlerinden Arabuluculuğun Hukuksal Düzenlemelerdeki Yeri**”, *Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni*, Cilt 31, Sayı 2, 2011, s. 181, 6 numaralı d.n. <http://www.iudergi.com/tr/index.php/hukukmh/article/viewFile/18693/17889> (erişim: 05.10.2012).

⁶ Şanlı, a.g.m., s. 58.

⁷ Ersen Perçin, a.g.m., s. 179.

⁸ A.g.m., s. 180.

⁹ Süha Tanrıver, “**Hukuk Uyuşmazlıkları Bağlamında Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları ve Özellikle Arabuluculuk**”, *TBB Dergisi*, Sayı 64, Yıl 2006, s. 151. (Nakleden: Malike Polat, *Milletlerarası Usul Hukukunda Arabuluculuk*, Ankara, Yetkin Yayınları, 2010, s. 25.

¹⁰ Şanlı, a.g.m., s. 59.

¹¹ Ersen Perçin, a.g.m., s. 180.

te ilişkilerini dostane bir şekilde devam ettirebileceklerdir. Bu yönüyle AÇY yöntemleri ilişkileri tahrip etmeden hukuki uyuşmazlıkları tasfiye etme imkânı sunmaktadır. Bu şekilde ihtilaf çözümünde husumet büyüyüp, derinleşmeden ve ciddi masraf ve zaman kaybına yol açmadan ihtilaflar tasfiye edilebilmektedir.¹²

Klasik ihtilaf çözüm yolları olan yerel mahkeme ve tahkim yargılaması usulünde, hâkim ve hakemler sadece ihtilafın kendisi ile meşgul olmakta, ihtilafın arka planına inememektedirler. Ancak ihtilaflar, önemli ölçüde belirli sosyoekonomik ve psikolojik şartların sonuçlarıdır. İhtilafları doğuran ve onları besleyen sosyal, ekonomik ve psikolojik ortam analitik bir değerlendirmeye tabi tutularak, taraflar arasındaki anlaşmazlık, yine tarafların itibar ettiği tarafsız ve uzman bir üçüncü kişinin müdahalesi ile sona erdirilebilir, uyuşmazlık karşılıklı anlayış ortamı içinde tasfiye edilebilir.¹³

Alternatif çözüm yollarının tümü için geçerli olan birtakım ortak özellikler vardır. Bu özellikleri şu şekilde sıralayabiliriz:

İrade Serbestisi: Uyuşmazlığın tarafları alternatif çözüm yollarına kendi iradeleriyle, istedikleri zaman başvurabilirler. Bu irade tarafların hukuki ilişkiye başladıkları anda ortaya çıkabileceği gibi söz konusu hukuki ilişkiden kaynaklanan uyuşmazlığın doğmasından sonra da oluşabilir ve bu yöntemlerden biri uygulanabilir.

Bazen taraflar aralarındaki sözleşmeye, herhangi bir uyuşmazlık çıktığında öncelikle alternatif çözüm yöntemlerine başvuracaklarına ilişkin bir hüküm yerleştirirler. Böyle bir hükme rağmen, hukuki uyuşmazlık çıktığında, taraflardan biri doğrudan yerel mahkeme veya tahkim yargılamasına başvurursa, hâkimin ya da hakemin görevsizlik veya yetkisizlik kararı vermesi mümkün müdür? Burada kanunun emredici bir hükmüne değil,¹⁴ sadece

sözleşme hükmüne aykırılık söz konusudur. Bu durumda, alternatif çözüm yöntemlerini atlayarak doğrudan yerel mahkeme ya da tahkim yargılamasına başvuran tarafın, alternatif çözüm yöntemleri ile bu uyuşmazlığın çözülmesini istemediği, çözülsün bile karara uymayacağı iradesi ortaya konmuş olduğundan, sanki alternatif çözüm yolları tüketilmiş ancak hukuki uyuşmazlık çözülmemiş olarak kabul edilmelidir. Dolayısıyla yerel mahkeme veya tahkim¹⁵ yargılamasında, yetkisizlik kararı verilmemelidir.¹⁶

Esneklik: Taraflar seçtikleri AÇY yönteminin kurallarını, usulünü kural olarak istedikleri gibi belirleyebilirler. Tarafsız üçüncü kişiye geniş faaliyet alanı bırakabilirler. Ayrıca taraflar AÇY yöntemlerini geliştirebilirler. Esnek yapı, medeni yargılamada olduğu gibi sınırlı çözüm ve kurallarla kısıtlı değildir ve pek çok kombinasyonu bünyesinde barındırmaktadır.¹⁷ Alternatif çözüm yöntemleri katı sınırlarla çerçevelenmemiştir.

Taraf İşbirliği: Alternatif çözüm yöntemleri gönüllülük ilkesinin bir sonucu olarak taraflar arası işbirliği¹⁸ ve görüşmelere dayanmaktadır.

Taraf Menfaatine Yoğunlaşma: AÇY yöntemleri, hak temelden çok menfaat temellidir.¹⁹ Medeni yargı uyuşmazlığı yasal çerçeve içerisinde çözebilmekte ve tarafların kazanımlarını azaltmaktadır. Menfaat temelli bir çözüm izlendiğinde uyuşmazlıkla tam olarak

(2) Taraflar, gerek arabulucuya başvururken gerekse tüm süreç boyunca eşit haklara sahiptirler.

¹⁵ **6100 sayılı Kanun: Tahkim İtirazı Madde 413-** (1) Tahkim sözleşmesinin konusunu oluşturan bir uyuşmazlığın çözümü için mahkemede dava açılmışsa, karşı taraf tahkim ilk itirazında bulunabilir. Bu durumda tahkim sözleşmesi hükümsüz, tesirsiz veya uygulanması imkânsız değil ise mahkeme tahkim itirazını kabul eder ve davayı usulden reddeder.

(2) Tahkim itirazının ileri sürülmesi, tahkim yargılamasına engel değildir.

¹⁶ Perçin, a.g.m., s. 183.

¹⁷ Polat, a.g.e., s. 31.

¹⁸ Ali Yeşilirmak, *Türkiye'de Ticari Hayatın ve Yatırım Ortamının İyileştirilmesi İçin Uyuşmazlıkların Etkin Çözümünde Doğrudan Görüşme, Arabuluculuk, Hakem-Bilirkişilik ve Tahkim*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2011, s. 11.

¹⁹ Yeşilirmak, s. 11.

¹² Şanlı, a.g.m., s. 59.

¹³ A.g.m., s. 60.

¹⁴ **6325 sayılı Kanun: İradı olma ve eşitlik Madde 3-** (1) Taraflar, arabulucuya başvurmak, süreci devam ettirmek, sonuçlandırmak veya bu süreçten vazgeçmek konusunda serbesttirler.

bağlantılı olmayan noktaların aydınlatılması da mümkün olabilmektedir. AÇY yöntemleri hem uyumsuzluğun odağını yasal haklardan menfaatlara kaydırmaya çalışmakta hem de yasal tali çözümleri daha etkili ve tatmin edici sonuçlara ulaşabilmek için değerlendirmektedir.²⁰

Tarafların Çözüm Sürecine Dâhil Olması: Taraf iradelerinin bu şekilde ön plana çıkarılmasıyla taraf menfaatleri daha fazla devreye girerek uyumsuzluk iki tarafın da kazançlı çıkabileceği bir şekilde sonuçlanacaktır. Tarafların çözüm yönetiminde etkin hâle gelmesiyle daha hızlı, kalıcı ve yaratıcı bir çözüme ulaşılabilecektir.²¹

Gizlilik: AÇY yöntemleri güven esasına dayalı uyumsuzluk çözüm yollarıdır. Güveni sağlayıcı en önemli unsur gizliliklerdir.²² Bu nedenle medeni yargıdan daha hassas bir şekilde gizliliğe dikkat edilmektedir. Gizlilik unsuru sayesinde taraflar daha rahat ve açık şekilde tartışabilecek, daha fazla belge sunabileceklerdir. Özellikle ticari hayatta güvene dayanan ilişkilerin korunması açısından gizlilik önem arz etmektedir.²³

Az Masraf: Maliyet seçilen yöntemlere göre değişse de AÇY yöntemleri, usulî masraflar (avukatlık ücreti, mahkeme harçları, hakem ücreti, tahkim masrafları, bilirkişi ücretleri gibi²⁴) dolaysız, sarf edilen enerji gibi dolaylı maliyetleri azaltmaktadır.²⁵

Zamandan Tasarruf: AÇY yöntemlerinde uyumsuzluk çözümü menfaat temelinde dayandığı için taraflar olabildiğince hızlı bir şekilde çözüme ulaşmaya çalışacaklardır. Ayrıca klasik çözüm yöntemlerindeki bürokratik yapıdan kaynaklı hantallığın olmayışı da çözüme daha hızlı ulaştırmaktadır.

AÇY yöntemlerinin ortak özelliklerini inceledikten sonra arabuluculuğa geçmeden önce konuyu farkları görerek daha iyi kavrayabilmemiz için uygulamada karşılaşma ihtimali

yüksek olan yöntemleri kısaca açıklamakta fayda görmekteyim.

a. Müzakere (Doğrudan Görüşme)

Müzakere, doğrudan görüşme ya da uzlaşma, tarafların, üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri bir konuda bir uyumsuzluk çıktığında uyumsuzluğu müzakere ederek yani karşılıklı görüşerek,²⁶ üçüncü bir kişinin yardımına başvurmaksızın, çözmeye çalışmaları demektir. Taraflar AÇY sürecini ve çözümünü bizzat kontrol etmektedirler.²⁷ Görüşmeler sonunda bir sonuca ulaşırsa taraflar uzlaşma metni hazırlarlar yani sulh anlaşması yaparlar ve bu metin bir anlaşma olarak her zaman icra edilebilir. Sulh anlaşması mahkeme huzurunda yapılırsa bu anlaşma İİK 38. madde anlamında ilam niteliğinde belge sayılır. Kayıtsız şartsız borç ikrarını içeren ve noterde düzenleme şeklinde yapılan sulh anlaşmaları da aynı maddeye göre ilam niteliğinde belge sayılacaktır. Bu hâllerde yapılan sulh anlaşmaları ilamlı icra hükümlerine göre kolaylıkla icra edilebilecektir.²⁸

b. Avukatlık Kanunu Madde 35/A²⁹

Etkin bir sonuç bağlanarak doğrudan görüşme yapma yetkisi, tarafların yanı sıra avukatlara da verilmiştir.³⁰ Tarafların üzerinde serbestçe tasarrufta bulunabilecekleri konularda dava açılmadan veya dava açılmış olup da henüz duruşma başlamadan önce taraf avukatları müvekkilleri ile birlikte müzakere yapar-

²⁶ Yeşilirmak, s. 13.

²⁷ Kaplan, a.g.m., s. 118.

²⁸ Yeşilirmak, s. 13.

²⁹ **Uzlaşma Sağlama**

Madde 35/A – (Ek : 2/5/2001 - 4667/23 md.)

Avukatlar dava açılmadan veya dava açılmış olup da henüz duruşma başlamadan önce kendilerine intikal eden iş ve davalarda, tarafların kendi iradeleriyle istem sonucu elde edebilecekleri konulara inhisar etmek kaydıyla, müvekkilleriyle birlikte karşı tarafı uzlaşmaya davet edebilirler. Karşı taraf bu davete icabet eder ve uzlaşma sağlanırsa, uzlaşma konusunu, yerini, tarihini, karşılıklı yerine getirmeleri gereken hususları içeren tutanak, avukatlar ile müvekkilleri tarafından birlikte imza altına alınır. Bu tutanaklar 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 38'inci maddesi anlamında ilâm niteliğindedir.

³⁰ Yeşilirmak, s. 13.

²⁰ Polat, a.g.e., s. 32.

²¹ A.g.e., s. 33.

²² Yeşilirmak, s. 12.

²³ Polat, a.g.e., s. 33.

²⁴ Yeşilirmak, s. 12.

²⁵ Polat, a.g.e., s. 33.

bilirler ve uzlaşma sağlanırsa bu durum tutanağa bağlanır. Bu tutanaklar İİK Madde 38 anlamında ilam niteliğindedir.

Müzakere sürecinin işleyişi Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Kanunu Yönetmeliği'nin 16 ve 17. maddelerinde düzenlenmiştir. Yönetmelik doğrudan görüşme ile uzlaştırma kurumlarını karıştırmıştır. Yönetmelik avukatın tarafsız olarak uzlaştırıcı gibi hareket etmesini düzenlemiştir. Avukatın temsil ettiği taraftan yansız hareket etmesi beklenemez ve bu durum vekâlet akdinin özüne aykırıdır. Aslında buradaki yöntem müzakeredir. Avukatlar müzakereye uzlaştırıcı olarak değil müvekkilini temsilen katılmaktadır.

c. Hakem-Bilirkişilik

Hakem-bilirkişilikte uyuşmazlık konusunun miktar, değer veya seviye, randıman ya da yeterlilik gibi bir vasfının, güvenilen, uzman ve tarafsız bir kişi (hakem-bilirkişi) tarafından tespit edilmesi ve bu tespitin taraflar için bağlayıcı olması ve bu hususların yalnızca anılan tespitle ispat edileceği kabul edilmektedir. Bu durum ya uyuşmazlığın çıkmasını engellemekte ya da uyuşmazlığın özellikle müzakere yoluyla sona erdirilmesi için büyük önem taşımaktadır.³¹ Hakem-bilirkişiliğe ilişkin yegâne yasal düzenleme HMK'nın Delil Sözleşmesi başlıklı 193. maddesidir.³² Bu düzenlemeye göre hakem-bilirkişi anlaşması, münhasır delil sözleşmesi yani usulî bir sözleşme olarak kabul edilmektedir. Taraflar bu konuda başkaca delil gösteremezler.³³

d. Uzlaştırma

Müzakere ile halledilemeyen uyuşmazlıkların çözümünde uzlaştırma en ideal çözüm

yoludur. Taraflar, müzakereler sonucunda bir çözüme ulaşamadıklarında aralarında kendilerini uzlaştıracak bir uzlaştırıcı üzerinde karar kılabilirler. Uzlaştırıcı genelde her iki tarafın da bilgi ve görgüsüne saygı duyduğu ehil bir kişi olacaktır.³⁴ Uzlaştırıcı, taraflarla görüştüğünden ve onların uyuşmazlık hakkındaki görüşlerini de aldıktan sonra, hakkaniyete uygun bir sulh sözleşmesi hazırlayarak taraflara çözüm önerisi olarak sunacaktır. Uzlaştırmacı bunu yaparken tarafları sürekli bilgilendirecek, gizlilik ilkesine bağlı kalacak ve taraflar arasında görüş alışverişinin sağlıklı biçimde yapılmasını temin etmeye çalışacaktır.³⁵

Arabulucu ile uzlaştırıcıyı birbirinden ayıran temel nokta şudur: Arabulucu hukuki uyuşmazlığın çözümüne yönelik herhangi bir çözüm önerisinde bulunmamaktadır.³⁶ Onun görevi sistematik teknikler uygulayarak, görüşmek ve müzakerelerde bulunmak amacıyla tarafları bir araya getirmek, onların birbirlerini anlamalarını ve suretle çözümlerini kendilerinin üretmesini sağlamak için aralarında iletişim sürecinin kurulmasını sağlamak ve bu süreci sürdürmektir. Uzlaştırıcı ise yeri geldiğinde taraflara teşvikte bulunarak uyuşmazlığın çözümüne ilişkin fikirlerini beyan eder. Uzlaştırıcının bu önerileri tarafların da talepleri doğrultusunda değiştirilip ve geliştirilip çözüm anlaşması hâlini alabilecektir.³⁷

ARABULUCULUK

Arabuluculuk yöntemi, AÇY yöntemleri arasında çok tercih edilen yöntemlerden biridir. Bunun başlıca nedeni, müzakere yönteminden sonra, taraf iradesinin en yoğun olduğu AÇY yönteminin arabuluculuk olmasıdır.³⁸ Dolayısıyla taraf menfaatlerinin de en iyi korunabildiği yöntemlerden biridir.

³¹ A.g.e., s. 25.

³² Delil Sözleşmesi

Madde 193- (1) Taraflar yazılı olarak veya mahkeme önünde tutanağa geçirilecek imzalı beyanlarıyla kanunda belirli delillerle ispatı öngörülen vakıaların başka delil veya delillerle ispatını kararlaştırabilecekleri gibi; belirli delillerle ispatı öngörülmemen vakıaların da sadece belirli delil veya delillerle ispatını kabul edebilirler.

(2) Taraflardan birinin ispat hakkının kullanımını imkânsız kılan veya fevkalade güçleştiren delil sözleşmeleri geçersizdir.

³³ Yeşilirmak, s. 29.

³⁴ Cemal Şanlı, *Uluslararası Ticari Aktlerin Hazırlanması ve Uyuşmazlıkların Çözüm Yolları*, Büyükşehir Belediyesi Hukuk Müşavirliği Yayını, İstanbul, 1996, s. 344. (Nakleden: Muharrem Balcı, *İhtilafların Çözüm Yolları ve Tahkim*, Danışman Yayınları, 1999, s. 26).

³⁵ Kaplan, a.g.m., s. 119.

³⁶ Perçin, a.g.m., s. 185.

³⁷ Polat, a.g.e., s. 91.

³⁸ Perçin, a.g.m., s. 185.

Türk hukukunda arabuluculuk kurumu yasal temeline 6325 Sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu ile oturmuştur. Bu kanun, Prof. Dr. Hakan Pekcanitez'in başkanlığını yaptığı komisyonca hazırlanarak, 7 Haziran 2012 tarihinde TBMM'de kabul edilip, 22 Haziran 2012'de 28331 sayılı *Resmî Gazete*'de yayımlanmıştır.

Kanun tasarısının hazırlanmasında, UN-CITRAL Model Kanun ve Avrupa Birliği Direktif Tasarısı dışında, Özel Hukukta Uyuşmazlık Çözümüne İlişkin Alternatif Usuller Hakkında Yeşil Kitap ile Avusturya Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuğa İlişkin Federal Kanun, Almanya'nın 1999 yılında yürürlüğe giren Baden Württemberg Uzlaşma Kanunu ile Baviera'nın 2000 yılında kabul edilen Özel Hukukta Zorunlu Alternatif Uyuşmazlık Çözümü Kanunu, Macaristan Arabuluculuk Kanunu ile son yıllarda kabul edilmeleri nedeniyle Bulgaristan ve Slovakya Arabuluculuk Kanunları dikkate alınmıştır.

1. Tanım

Kanunda arabuluculuk şu şekilde tanımlanmaktadır: "Arabuluculuk: Sistematik teknikler uygulayarak, görüşmek ve müzakerelerde bulunma amacıyla tarafları bir araya getiren, onların birbirlerini anlamalarını ve bu suretle çözümlerini kendilerinin üretmesini sağlamak için aralarında iletişim sürecinin kurulmasını gerçekleştiren, uzmanlık eğitimi almış olan tarafsız ve bağımsız bir üçüncü kişinin katılımıyla ve ihtiyarî olarak yürütülen uyuşmazlık çözüm yöntemi."³⁹

2. Arabuluculuk Faaliyeti

a. Kapsamı

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu, yabancılık unsuru taşıyanlar da dâhil olmak üzere, ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş veya işlemlerden doğan özel hukuk uyuşmazlıklarının çözümlemesinde uygulanır. Aile içi şiddet iddiasını

içeren uyuşmazlıklar arabuluculuğa elverişli değildir.

b. Arabulucuya Başvuru

Taraflar dava açılmadan önce veya davanın görülmesi sırasında arabulucuya başvurma konusunda anlaşabilirler. Mahkeme de tarafları arabulucuya başvurmaları konusunda aydınlatıp, teşvik edebilir. Bunu sağlayabilmek için Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu ile bazı kanunlarda değişiklikler yapılmıştır. Bu değişiklikler şunlardır:

Madde 35

- 1) 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 12'nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendine "hakemlik" ibaresinden sonra gelmek üzere "arabuluculuk" ibaresi eklenmiştir.⁴⁰
- 2) 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun;
 - a) 137'nci maddesinin birinci fıkrasına "sulhe" ibaresinden sonra gelmek üzere "veya arabuluculuğa" ibaresi,⁴¹
 - b) 140'inci maddesinin ikinci fıkrasına "sulhe" ibaresinden sonra gelmek üzere "veya arabuluculuğa", üçüncü fıkrasına "sulh" ibaresinden sonra gelmek üzere "veya arabuluculuk" ibaresi,⁴²

⁴⁰ Bu hükümlerle arabuluculuk, avukatlıkla birleşebilen işler arasında sayılmıştır.

⁴¹ 6100 sayılı Kanun: **Ön İncelemenin Kapsamı**

Madde 137- (1) Dilekçelerin karşılıklı verilmesinden sonra ön inceleme yapılır. Mahkeme ön incelemede; dava şartlarını ve ilk itirazları inceler, uyuşmazlık konularını tam olarak belirler, hazırlık işlemleri ile tarafların delillerini sunmaları ve delillerin toplanması için gereken işlemleri yapar, tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği davalarda onları sulhe teşvik eder ve bu hususları tutanağa geçirir.

(2) Ön inceleme tamamlanmadan ve gerekli kararlar alınmadan tahkikata geçilemez ve tahkikat için duruşma günü verilemez.

⁴² 6100 sayılı Kanun: **Ön İnceleme Duruşması**

Madde 140- ...

(2) Uyuşmazlık konularının tespitinden sonra hâkim, tarafları sulhe teşvik eder; bu konuda sonuç alınacağı kanaatine varırsa, bir defaya mahsus olmak üzere yeni bir duruşma günü tayin eder.

(3) Ön inceleme duruşmasının sonunda, tarafların sulh faaliyetinden bir sonuç alıp almadıkları, sonuç alamadıkları takdirde anlaşamadıkları hususların ne-

³⁹ Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu madde 2/1.b.

c) 320'nci maddesinin ikinci fıkrasına "ta-
rafları sulhe" ibaresinden sonra gelmek
üzere "veya arabuluculuğa" ibaresi,⁴³

eklenmiştir."

İrade Serbestisi ilkesinin bir sonucu olarak
tarafar arabulucuya başvurmayaya zorlanamaz.
Taraflar, arabulucuya başvurmak, süreci de-
vam ettirmek, sonuçlandırmak veya bu süreç-
ten vazgeçmek konusunda serbesttirler.

Taraflar, gerek arabulucuya başvururken ge-
rekse tüm süreç boyunca eşit haklara sahip-
tirler.

Aksi kararlaştırılmadıkça taraflardan birinin
arabulucuya başvuru teklifine otuz gün içinde
olumlu cevap verilmez ise bu teklif reddedil-
miş sayılır.

c. Arabulucunun Seçilmesi

Taraflar başkaca bir usul belirlemedikleri
hâlde arabulucu veya arabulucuları serbestçe
seçebilirler.

d. Arabuluculuk Faaliyetinin Yürütülmesi

Arabulucu, seçildikten sonra tarafları en kı-
sa sürede ilk toplantıya davet eder. Taraflar,
emredici hukuk kurallarına aykırı olmamak
kaydıyla arabuluculuk usulünü serbestçe ka-
rarlaştırabilirler. Taraflarca kararlaştırılmamış-
sa arabulucu; uyuşmazlığın niteliğini, tarafla-

lerden ibaret olduğu tutanakla tespit edilir. Bu tutana-
ğın altı, duruşmada hazır bulunan taraflarca imzalanır.
Tahkikat bu tutanak esas alınmak suretiyle yürütülür.

...

⁴³ 6100 sayılı Kanun: **Ön İnceleme ve Tahkikat**

Madde 320- (1) Mahkeme, mümkün olan hâllerde
tarafları duruşmaya davet etmeden dosya üzerinden
karar verir.

(2) Daha önce karar verilemeyen hâllerde mahkeme,
ilk duruşmada dava şartları ve ilk itirazlarla hak dü-
şürücü süre ve zamanaşımı hakkında tarafları dinler;
daha sonra tarafların iddia ve savunmaları çerçeve-
sinde, anlaşmışları ve anlaşmadıkları hususları tek
tek tespit eder. Uyuşmazlık konularının tespitinden
sonra hâkim, tarafları sulhe teşvik eder. Tarafların
sulh olup olmadıkları, sulh olmadıkları takdirde an-
laşmadıkları hususların nelerden ibaret olduğu tuta-
nağa yazılır; tutanağın altı hazır bulunan taraflarca
imzalanır. Tahkikat bu tutanak esas alınmak suretiyle
yürütülür.

...

rın isteklerini ve uyuşmazlığın hızlı bir şekilde
çözülmesi için gereken usul ve esasları
göz önüne alarak arabuluculuk faaliyetini yü-
rütür. Niteliği gereği yargısal bir yetkinin kul-
lanımı olarak sadece hâkim tarafından yapı-
labilecek işlemler arabulucu tarafından yapı-
lamaz. Dava açıldıktan sonra tarafların birlik-
te arabulucuya başvuracaklarını beyan etme-
leri hâlinde yargılama, mahkemece üç ayı
geçmemek üzere ertelenir. Bu süre, tarafla-
rın birlikte başvurusu üzerine üç aya kadar
uzatılabilir. Taraflar arabuluculuk müzakerelerine
bizzat veya vekilleri aracılığıyla katılabilirler.

e. Arabuluculuk Sürecinin Başlaması

Arabuluculuk süreci, dava açılmadan önce
arabulucuya başvuru hâlinde, tarafların ilk top-
lantıya davet edilmeleri ve taraflarla arabulu-
cu arasında sürecin devam ettirilmesi konu-
sunda anlaşmaya varılıp bu durumun bir tuta-
nakla belgelendirildiği tarihten itibaren işle-
meye başlar. Dava açılmasından sonra arabu-
lucuya başvuru hâlinde ise bu süreç, mahke-
menin tarafları arabuluculuğa davetinin taraf-
larca kabul edilmesi veya tarafların arabulucu-
ya başvurma konusunda anlaşmaya vardıkları-
nı duruşma dışında mahkemeye yazılı olarak
beyan ettikleri ya da duruşmada bu beyanla-
rının tutanağa geçirildiği tarihten itibaren iş-
lemeye başlar.

f. Arabuluculuk sürecinin Sürelere Etkisi

Arabuluculuk sürecinin desteklenmesi için,
maddî hukuktaki sürelerle ilişkin bir düzenle-
me yapılması gereklidir. Bu amaçla kanunda,
arabuluculuk sürecinin zamanaşımı ve hak
düşürücü sürelerin hesaplanmasında dikkate
alınmayacağı kabul edilmiştir.

g. Arabuluculuğun Sona Ermesi

Şu hâllerde arabuluculuk faaliyeti sona
erer:

- Tarafların anlaşmaya varması.
- Taraflara danışıldıktan sonra arabuluculuk
için daha fazla çaba sarf edilmesinin gerek-
siz olduğunun arabulucu tarafından tespit
edilmesi.

- Taraflardan birinin karşı tarafa veya arabulucuya, arabuluculuk faaliyetinden çekildiğini bildirmesi.
- Tarafların anlaşarak arabuluculuk faaliyetini sona erdirmesi.
- Uyuşmazlığın arabuluculuğa elverişli olmadığı veya 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu gereğince uzlaşma kapsamına girmeyen bir suçla ilgili olduğunun tespit edilmesi.

Arabuluculuk faaliyeti sonunda tarafların anlaşmış oldukları, anlaşmadıkları veya arabuluculuk faaliyetinin nasıl sonuçlandığı bir tutanak ile belgelendirilir. Arabulucu tarafından düzenlenecek bu belge, arabulucu, taraflar veya vekillerince imzalanır. Belge taraflar veya vekillerince imzalanmazsa, sebebi belirtilmek suretiyle sadece arabulucu tarafından imzalanır.

Arabuluculuk faaliyeti sonunda düzenlenen tutanağa, faaliyetin sonuçlanması dışında hangi hususların yazılacağına taraflar karar verir. Arabulucu, bu tutanak ve sonuçları konusunda taraflara gerekli açıklamaları yapar.

Arabuluculuk faaliyetinin sona ermesi hâlinde, arabulucu, bu faaliyete ilişkin kendisine yapılan bildirim, tevdi edilen ve elinde bulunan belgeleri, düzenlenen tutanağı beş yıl süre ile saklamak zorundadır. Arabulucu, arabuluculuk faaliyeti sonunda düzenlediği son tutanağın bir örneğini arabuluculuk faaliyetinin sona ermesinden itibaren bir ay içinde Hukuk İşleri Genel Müdürlüğüne gönderir.

h. Tarafların Anlaşması ve Sonuçları

Arabuluculuk faaliyeti sonunda varılan anlaşmanın kapsamı taraflarca belirlenir; anlaşma belgesi düzenlenmesi hâlinde bu belge taraflar ve arabulucu tarafından imzalanır.

Taraflar arabuluculuk faaliyeti sonunda bir anlaşmaya varırlarsa, bu anlaşma belgesinin icra edilebilirliğine ilişkin şerh verilmesini talep edebilirler. Dava açılmadan önce arabuluculuğa başvurulmuşsa, anlaşmanın icra edilebilirliğine ilişkin şerh verilmesi, asıl uyuşmazlık hakkındaki görev ve yetki kurallarına göre belirlenecek olan mahkemeden talep edilebilir. Davanın görülmesi sırasında arabuluculuğa başvurulması durumunda ise anlaşmanın icra

edilebilirliğine ilişkin şerh verilmesi, davanın görüldüğü mahkemeden talep edilebilir. Bu şerhi içeren anlaşma, ilam niteliğinde belge sayılır.

İcra edilebilirlik şerhinin verilmesi, çekişmesiz yargı işidir ve buna ilişkin inceleme dosya üzerinden de yapılabilir. Ancak arabuluculuğa elverişli olan aile hukukuna ilişkin uyuşmazlıklarda inceleme duruşmalı olarak yapılır. Bu incelemenin kapsamı anlaşmanın içeriğinin arabuluculuğa ve cebri icraya elverişli olup olmadığı hususlarıyla sınırlıdır. Anlaşma belgesine icra edilebilirlik şerhi verilmesi için mahkemeye yapılacak olan başvuru ile bunun üzerine verilecek kararlara karşı ilgili tarafından istinaf yoluna gidilmesi hâlinde, maktu harç alınır. Taraflar anlaşma belgesini icra edilebilirlik şerhi vermeden başka bir resmî işlemde kullanmak isterlerse, damga vergisi de maktu olarak alınır.

i. Gizlilik ve Beyan veya Belgelerin Kullanılmaması

Taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça arabulucu, arabuluculuk faaliyeti çerçevesinde kendisine sunulan veya diğer bir şekilde elde ettiği bilgi ve belgeler ile diğer kayıtları gizli tutmakla yükümlüdür. Aksi kararlaştırılmadıkça taraflar da bu konudaki gizliliğe uymak zorundadırlar.

Taraflar, arabulucu veya arabuluculuğa katılanlar da dâhil üçüncü bir kişi, uyuşmazlıkla ilgili olarak hukuk davası açıldığında yahut tahkim yoluna başvurulduğunda, aşağıdaki beyan veya belgeleri delil olarak ileri süremez ve bunlar hakkında tanıklık yapamaz:

- Taraflarca yapılan arabuluculuk daveti veya bir tarafın arabuluculuk faaliyetine katılma isteği.
- Uyuşmazlığın arabuluculuk yolu ile sona erdirilmesi için taraflarca ileri sürülen görüşler ve teklifler.
- Arabuluculuk faaliyeti esnasında, taraflarca ileri sürülen öneriler veya herhangi bir vakıa veya iddianın kabulü.
- Sadece arabuluculuk faaliyeti dolayısıyla hazırlanan belgeler

Bu yasak, beyan veya belgenin şekline bakılmaksızın uygulanır. Belirtilen bilgilerin açıklanması mahkeme, hakem veya herhangi bir idari makam tarafından istenemez. Bu beyan veya belgeler, birinci fıkrada öngörülenin aksine, delil olarak sunulmuş olsa dahi hükme esas alınmaz. Ancak, söz konusu bilgiler bir kanun hükmü tarafından emredildiği veya arabuluculuk süreci sonunda varılan anlaşmanın uygulanması ve icrası için gerekli olduğu ölçüde açıklanabilir. Bu yasaklar, arabuluculuğun konusuyla ilgili olup olmadığına bakılmaksızın, hukuk davası ve tahkimde uygulanır. Burada belirtilen sınırlamalar saklı kalmak koşuluyla, hukuk davası ve tahkimde ileri sürülebilen deliller, sadece arabuluculukta sunulmaları sebebiyle kabul edilemeyecek deliller hâline gelmez.

3. Arabulucu

a. Tanımı

Arabulucu, arabuluculuk faaliyetini yürüten ve Adalet Bakanlığınca düzenlenen arabulucular sicilinde kaydedilmiş bulunan gerçek kişidir. Sicile kayıtlı olan arabulucular, arabulucu unvanını ve bu unvanın sağladığı yetkileri kullanma hakkına sahiptirler. Arabulucu, arabuluculuk faaliyeti sırasında bu unvanını belirtmek zorundadır.

Arabulucu hukuki uyuşmazlığın çözümüne yönelik herhangi bir çözüm önerisinde bulunmamaktadır.⁴⁴ Arabulucunun görevi sistematik teknikler uygulayarak, görüşmek ve müzakerelerde bulunmak amacıyla tarafları bir araya getirmek, onların birbirlerini anlamalarını ve suretle çözümlerini kendilerinin üretmesini sağlamak için aralarında iletişim sürecinin kurulmasını sağlamak ve bu süreci sürdürmektir.

b. Arabulucular Sicili

Arabuluculuk Daire Başkanlığı, özel hukuk uyuşmazlıklarında arabuluculuk yapma yetkisini kazanmış kişilerin sicilini tutar. Bu sicilde yer alan kişilere ilişkin bilgiler, Daire Başkanlığı tarafından elektronik ortamda da duyurulur. Arabulucular sicilinin tutulmasına ilişkin usul

ve esaslar Bakanlıkça hazırlanacak yönetmelikle düzenlenir.

c. Sicile Kayıt Şartları

Sicile kayıt, ilgilinin Arabuluculuk Daire Başkanlığına yazılı olarak başvurması üzerine yapılır. Arabulucular sicilinde kaydedilebilmek için gerekli şartlar şunlardır:

- Türk vatandaşı olmak,
- Mesleğinde en az beş yıllık kıdeme sahip hukuk fakültesi mezunu olmak,⁴⁵
- Tam ehliyetli olmak,
- Kasten işlenmiş bir suçtan mahkûm olmamak,
- Arabuluculuk eğitimini tamamlamak ve Bakanlıkça yapılan yazılı ve uygulamalı sınavda başarılı olmak.

Arabulucu, sicile kayıt tarihinden itibaren faaliyetine başlayabilir.

d. Arabulucular Sicilinden Silinme

Arabuluculuk Daire Başkanlığı, arabuluculuk için aranan koşulları taşımadığı hâlde sicile kaydedilen veya daha sonra bu koşulları kaybeden arabulucunun kaydını siler. Daire Başkanlığı, kanunun öngördüğü yükümlülükleri yerine getirmediğini tespit ettiği arabulucuyu yazılı olarak uyarır; bu uyarıya uyulmaması hâlinde arabulucunun savunmasını aldıktan sonra, gerekirse adının sicilinden silinmesini Arabuluculuk Kurulu'ndan talep eder. Arabu-

⁴⁵ Alt Komisyon Raporu

Arabuluculuk müessesesi, yargılama faaliyeti olmakla birlikte müessesenin etkin bir şekilde işletilebilmesini sağlamak amacıyla arabulucuların hukuk eğitimi almış olmaları ve belli bir süre tecrübe edinmiş olmaları uygun görülmüştür. Bu nedenle arabuluculuk sicilinde kaydedilecek kişilerin hukuk fakültesinden mezun olması ve kayıt başvurusunun yapıldığı tarih itibarıyla en az beş yıl mesleğinde kıdeme sahip olması gerekliliği ortaya konulmuştur.

Tasarının 20'nci maddesi, belirtilen gerekçelerle değiştirilmiş ve yapılan değişiklik doğrultusunda kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin):

(2) Arabuluculuk sicilinde kaydedilebilmek için;

a) Türk vatandaşı olmak,

b) Dört yıllık lisans eğitimi almış olmak.

⁴⁴ Perçin, a.g.m., s. 185.

lucu, arabulucular sicilinden kaydının silinmesini her zaman isteyebilir.

e. Arabuluculuk Eğitimi

Arabuluculuk eğitimi, hukuk fakültesinin tamamlanmasından sonra alınan, arabuluculuk faaliyetinin yürütülmesiyle ilgili temel bilgileri, iletişim teknikleri, müzakere ve uyuşmazlık çözüm yöntemleri ve davranış psikolojisi ile yönetmelikte gösterilecek olan diğer teorik ve pratik bilgileri içeren eğitimi ifade eder.

Arabuluculuk eğitimi, bünyesinde hukuk fakültesi bulunan üniversitelerin hukuk fakülteleri, Türkiye Barolar Birliği ve Türkiye Adalet Akademisi tarafından verilir. Bu kuruluşlar Adalet Bakanlığından izin alarak eğitim verebilirler. İzin verilen eğitim kuruluşlarının listesi elektronik ortamda yayımlanır. İzin için yazılı olarak başvurulur. Bu başvuruda eğitim programı, eğitimcilerin sayısı ve uzmanlıkları ile eğitim kuruluşu veya eğitim programının finansman kaynakları hakkında gerekçeli bilgi verilir. Başvuruda sunulan belgelere dayalı olarak, eğitimin amacına ulaşacağı ve eğitim kuruluşlarında eğitim faaliyetinin devamlılığının sağlanacağı tespit edilirse, ilgili eğitim kuruluşuna en çok üç yıl için geçerli olmak üzere izin verilir.

Eğitim kuruluşları, eğitimlerini başarıyla tamamlayan kişilere arabuluculuk eğitimini tamamladıklarına dair bir belge verir.

f. Arabulucuların Hak ve Yükümlülükleri

Arabulucu yapmış olduğu faaliyet karşılığı ücret ve masrafları isteme hakkına sahiptir. Arabulucu, ücret ve masraflar için avans talep edebilir. Aksi kararlaştırılmadıkça arabulucunun ücreti, faaliyetin sona erdiği tarihte yürürlükte bulunan Arabulucu Asgari Ücret Tarifesi'ne göre belirlenir ve ücret ile masraf taraflarca eşit olarak karşılanır. Arabulucu, arabuluculuk sürecine ilişkin olarak belirli kişiler için aracılık yapma veya belirli kişileri tavsiye etmenin karşılığı olarak ücret alamaz. Bu yöre sağı aykırı işlemler batıldır.

Arabulucu, tarafların her biri ile ayrı ayrı veya birlikte görüşebilir ve iletişim kurabilir. Taraflar bu görüşmelere vekilleri aracılığıyla da katılabilirler.

Arabulucu görevini özenle, tarafsız bir biçimde ve şahsen yerine getirir. Arabulucu olarak görevlendirilen kimse, tarafsızlığından şüphe edilmesini gerektirecek önemli hâl ve şartların varlığı hâlinde, bu hususta tarafları bilgilendirmekle yükümlüdür. Bu açıklamaya rağmen taraflar, arabulucudan birlikte talep ederlerse, arabulucu bu görevi üstlenebilir yahut üstlenmiş olduğu görevi sürdürebilir. Arabulucu, taraflar arasında eşitliği gözetmekle yükümlüdür. Arabulucu, bu sıfatla görev yaptığı uyuşmazlıkla ilgili olarak açılan davada, daha sonra taraflardan birinin avukatı olarak görev üstlenemez.

Arabulucuların iş elde etmek için reklam sayılabilecek her türlü teşebbüs ve harekette bulunmaları ve özellikle tabelalarında ve basılı kâğıtlarında arabulucu, avukat ve akademik unvanlarından başka sıfat kullanmaları yasaktır.

Arabulucu, arabuluculuk faaliyetinin başında, tarafları arabuluculuğun esasları, süreci ve sonuçları hakkında gerektiği gibi aydınlatmakla yükümlüdür.

Arabuluculardan sicile kayıtlarında giriş aidatı ve her yıl için yıllık aidat alınır. Giriş aidatı ve yıllık aidatlar genel bütçeye gelir kaydedilir.

4. Diğer Konular

Kanunda belirtilen görevleri yerine getirmek üzere, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde Arabuluculuk Daire Başkanlığı kurulur.

Arabuluculuk hizmetlerine ilişkin olarak Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'nda belirtilen görevleri yerine getirmek üzere, Adalet Bakanlığı bünyesinde Arabuluculuk Kurulu oluşturulur.

Gizlilik yükümlülüğüne aykırı hareket ederek bir kişinin hukuken korunan menfaatinin zarar görmesine neden olan kişi altı aya kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu suçların soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlıdır.

SONUÇ

AÇY yöntemleri özellikle adalet uygulayıcılarının ciddi bir kısmı tarafından ve toplumun bir kısmı ve bir kısım siyasilerce yerel mahkeme yargısının, ulusal yargı düzeninin rakibi olarak görülmekte ve bunların etkisini azaltacağı düşünülmekte ve alternatif hukuk düzenlerinin getirilmeye çalışıldığı korkusu yaşanmaktadır. Bunlar genellikle, arabuluculuk sisteminin neo-liberal bir çözüm olarak ortaya çıktığını, küreselleşen güçlerin daha rahat hareket edebilmesi için devlet yargısının zayıflatılmasının öngörüldüğünü belirterek ulus devlet anlayışında böyle bir yasaya gerek olmadığını, uyuşmazlıkların alternatif çözüm yöntemleri ve tahkimle çözülemeyeceğini ifade etmektedirler.⁴⁶

Arabuluculuğun başarılı olması, yani adalet ve nesafet kurallarına uygun bulunması tarafların iyi niyetine ve arabulucunun basiretine ve uzmanlığına bağlıdır.⁴⁷

Arabuluculukla ilgili kanunun yasalaşmış olması arabuluculuk kurumunun gelişmesi için yeterli değildir. Kanun dışında kurumsal arabuluculuk teşvik edilmeli, arabuluculuk süreci ve faaliyet konusunda arabuluculuk yapabilecek olan avukatlar iyi bir eğitime tabi tutulmalıdır. Arabuluculuk konusunda çeşitli kanallar vasıtasıyla kamuoyu bilgilendirilmelidir. Eğitim ve bilgilendirme faaliyetleri süreklilik arz etmelidir. En az bunlar kadar önemli bir başka husus da "Akran Arabuluculuğu"⁴⁸dur.⁴⁹ Özellikle son dönemdeki eğitimde yeniden yapılanma sürecinde bu konuya önem verilerek arabuluculuk kültürünün ilköğretim ve lise düzeyinde akran arabuluculuğu sayesinde gelişimi sağlanmalıdır.

Kaynakça

- Balcı, Muharrem; *İhtilafların Çözüm Yolları ve Tahkim*, Danışman Yayınları, İstanbul, Nisan 1999.
- Kaplan, Yavuz; "Arabuluculuk ve Türk Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısına Eleştirel Bir Bakış", *Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni*, Cilt 28, Sayı 1-2, 2008, (Çevrimiçi) <http://www.iudergi.com/tr/index.php/hukukmh/article/viewFile/2444/2033> ,05.10.2012.
- Perçin, Gizem Ersen; "Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemlerinden Arabuluculuğun Hukuksal Düzenlemelerdeki Yeri", *Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni*, Cilt 31, Sayı 2, 2011, (Çevrimiçi) <http://www.iudergi.com/tr/index.php/hukukmh/article/viewFile/18693/17889> ,05.10.2012.
- Polat, Malike; *Milletlerarası Usul Hukukunda Arabuluculuk*, Yetkin Yayınları, Ankara, Kasım 2010.
- Şanlı, Cemal; "Uluslararası Ticari ve Ekonomik Uyuşmazlıkların Arabuluculuk (ADR) Yöntemi ile Çözümlemesi Ve MTO'nun ADR Kuralları", *Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni*, Cilt 22, Sayı 1, 2002, (Çevrimiçi) <http://www.iudergi.com/tr/index.php/hukukmh/article/viewFile/2855/2449> ,05.10.2012.
- Şanlı, Cemal; *Uluslararası Ticari Akitlerin Hazırlanması ve Uyuşmazlıkların Çözüm Yolları*, Büyükşehir Belediyesi Hukuk Müşavirliği Yayını, İstanbul, 1996.
- Tanrıver, Süha; "Hukuk Uyuşmazlıkları Bağlamında Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları ve Özellikle Arabuluculuk", *TBB Dergisi*, Sayı 64, Yıl 2006.
- Yeşilirmak, Ali; *Türkiye'de Ticari Hayatın ve Yatırım Ortamının İyileştirilmesi İçin Uyuşmazlıkların Etkin Çözümünde Doğrudan Görüşme, Arabuluculuk, Hakem-Bilirkişlik ve Tahkim*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Nisan 2011.

⁴⁶ Perçin, a.g.m., dipnot 19.

⁴⁷ Balcı, a.g.e., s. 26.

⁴⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz.: Schrupf, Fred, *Okulda Çatışma Çözme ve Akran Arabuluculuk*, İmge Kitabevi, Ankara, 2007.

⁴⁹ Yeşilirmak, s. 21.